

“Waarom?” Louis Janssen over de betekenis van Oistat

Omdat ik in de doelstellingen geloof!”

Wie lid is van de VPT, is indirect ook lid van Oistat. Maar hoeveel VPT-leden weten wat Oistat is en doet? Reden voor een interview met Louis Janssen, sinds anderhalf jaar President van Oistat, de internationale organisatie van scenografen, theatertechnici en architecten. ‘Het is nogal wat voor een eenvoudige theatertechnicus om voorzitter te worden van zo’n club.’

Louis, je bent lang actief geweest in Oistat en nu zelfs President. Wat is je speciale band met Oistat?

Ik ontdekte Oistat toen ik nog als theatertechnicus in de Stadsschouwburg Groningen werkte, in de jaren tachtig. Ik was al lid van de VPT, want ik geloof in het delen van kennis en ervaring met mensen uit het vak. Oistat bleek hetzelfde doel te hebben, maar dan in internationaal verband. Dat zo'n organisatie bestond vond ik geweldig, het gaf mij de mogelijkheid om mijn werk in een veel breder perspectief te plaatsen. Eind jaren tachtig ben ik in de technische commissie van Oistat terecht gekomen en ik heb ook twaalf jaar in het hoofdbestuur gezeten. In 2005 ben ik gestopt, omdat ik vind dat je ook doorstroming moet hebben in zo'n organisatie. Het was tijd om plaats te maken voor een ander.

Desondanks ben je nu voorzitter. Hoe is dat zo gekomen?

Omdat ze me gevraagd hebben! Ik was niet meer actief in Oistat toen een van de landen mij vroeg of ik kandidaat wilde zijn voor het voorzitterschap. Uiteindelijk hebben vier landen, waaronder Nederland, mij voorgedragen en ben ik in september 2009 gekozen tijdens de vergadering in Seoul.

Je was gestopt, waarom heb je toch weer ja gezegd?

Omdat ik in de doelstellingen van Oistat geloof. Ik heb altijd de drive gehad om naast mijn werk iets te doen voor het algemeen nut, ik heb daar altijd een bepaald gevoel bij gehad. Ook in Nederland. In de periode dat ik in de technische commissie van Oistat zat, ben ik twee termijnen bestuurslid geweest van de VPT. Ik heb in het bestuur gezeten van de Stichting Tekening, in de redactieraad van Zichtlijnen en ik zit in het bestuur van de Vakbeurs Theatertechniek. Allemaal vrijwilligerswerk. Waarom? Omdat ik erin geloof! Het is belangrijk voor ons vak dat dit werk gedaan wordt en dat deze organisaties bestaan.

Had je ook aarzelingen?

Zeker, want ik heb dan wel in het hoofdbestuur gezeten maar als President sta je ineens helemaal vooraan. Ik ben een simpele theatertechnicus en dan vind ik het nogal wat om voorzitter te worden van een organisatie die deels nogal academisch is, waar ook onderzoekers en professoren in actief zijn. Ik ben al evenmin een scenograaf, terwijl ik toch tijdens de Praagse Quadriennale een toespraak moet houden. Ik red me wel, daar niet van, maar ik ben meer het type bestuurder dat ze in de politiek een "technocraat" noemen, iemand die de club leidt zonder zelf op een voetstuk te klimmen om bevlogen toespraken te houden. Dat ik toch President kan zijn, komt

omdat de inhoudelijke visie bij Oistat vooral van de commissies moet komen, niet van de voorzitter.

Hoe belangrijk is Oistat voor de Nederlandse theaterwereld?

Door kennis uit te wisselen met internationale vakbroeders doe je nieuwe ideeën op en leer je van elkaars oplossingen. Dat neem je vervolgens mee in je werk, dat draag je uit. Daarnaast bouw je een groot netwerk op waar je op kunt terugvallen, of het nu gaat over theatertechniek of onderwijs of wat dan ook. Dat maakt het bijvoorbeeld gemakkelijker om internationale sprekers uit te nodigen voor een symposium of een vakbeurs. Of om advies in te winnen bij grote projecten, zoals indertijd de mechanisering van de toneelhijsinstallaties of het opzetten van de eerste hbo-opleiding theatertechniek in ons land. Trouwens, ook het uitwisselen van artikelen tussen Zichtlijnen en de Duitse en Belgische zusterbladen is ontstaan vanuit Oistat. Voorbeelden genoeg. Alleen wordt de naam Oistat meestal niet genoemd.

Hoe komt dat?

Omdat Oistat niet zelf iets organiseert, maar bijvoorbeeld de VPT. Dat internationale contacten zijn gelegd via Oistat is niet zichtbaar.

Is dat gebrek aan zichtbaarheid een probleem?

Nee, niet zo lang er betrokkenheid is bij dat internationale netwerk en zo lang er voldoende mensen zijn die daar belangstelling voor hebben. Stopt dat, dan kan het wel een probleem worden. Als niemand meer wéét dat je bestaat, valt op den duur het draagvlak weg. Nederland heeft een lange historie van internationale betrokkenheid, maar het besef

'Ik zie Oistat Nederland als de afdeling buitenlandse betrekkingen van de VPT'

daarvan lijkt wat weggezakt. Het spreekt niet meer vanzelf dat we als land actief zijn in Oistat.

Waaruit blijkt dat?

In het verleden waren altijd een of twee VPT-bestuursleden actief binnen Oistat. Die traditie is verloren gegaan. Jammer, want daardoor waren de lijnen kort. Wat ook veranderd is, is de ondersteuning. De VPT vergoedt een deel van de reiskosten voor wie in het hoofdbestuur van Oistat zit - tot 2009 Henk van der Geest en sindsdien Bert Determann en ik. Maar er is geen ondersteuning en geen budget ►

OISTAT organisatie en activiteiten

Oistat is een internationale organisatie van scenografen, theatertechnici en architecten. Landen zijn vertegenwoordigd door een vereniging (zoals de VPT), sinds kort kunnen (onder bepaalde voorwaarden) ook individuen lid worden. Oistat vertegenwoordigt ruim 20.000 mensen in 47 landen. De afkorting staat voor Organisation Internationale des Scénographes, Techniciens et Architectes de Théâtre.

Het werk binnen Oistat wordt gedaan in zes commissies: Techniek, Scenografie, Architectuur, Opleidingen, Publicaties, en Historie en theorie. Iedere commissie komt in principe minimaal één keer per jaar bijeen en voert projecten uit. Er zijn subcommissies voor bijvoorbeeld lichtontwerpers of geluidsontwerpers. Boven deze structuur staat het hoofdbestuur (Executive Committee). Om de activiteiten te coördineren beschikt Oistat over een secretariaat. Dit was van 1993 tot 2005 gevestigd in Nederland (met subsidie van het Ministerie van OC&W) en sindsdien in Taipei, Taiwan (met subsidie

van het Taiwanese Ministerie van Cultuur). Vanuit Nederland zijn, of waren tot voor kort, actief in Oistat: Louis Janssen (President), Bert Determann (Technical Committee, Executive Committee), Sjef Tilly (Professional training), Peter de Kimpe (Scenography), Henk van der Geest (Lighting design), Cees Wagenaar (Sound Design), Joke van Pelt (vanuit het TIN), Jan Kramer en Martien van Goor (Architecture). Oistat is gericht op de uitwisseling van kennis. Hieronder enkele van de meest zichtbare activiteiten.

Scenofest 2011

Tijdens de Praagse Quadriennale organiseert Oistat *Scenofest*, een randprogramma met lezingen en workshops.

World Stage Design 2013

In 2013 organiseert Oistat voor de derde keer de tentoonstelling *World Stage Design*, deze keer in Cardiff, de hoofdstad van Wales. Het is een alternatief en aanvulling op de PQ. De PQ is "exclusief", want elk land kiest de ontwerpers die getoond worden en verder kan nie-

mand uit dat land meedoen. *World Stage Design* is "inclusief" omdat iedereen kan deelnemen, niet alleen bekende ontwerpers maar ook studenten en beginnende ontwerpers.

Digital Theatre Words

Digital Theatre Words is het vervolg op het boekje *Theatre Words*. Het is een digitale tool om online de betekenis van 4000 theatertechnische termen op te zoeken in 25 talen. Het is een woordenboek, maar moet in de volgende fase een encyclopedie worden met een uitgebreide beschrijving van elke term. Dat kan per land of taal flink verschillen, want met hetzelfde woord wordt in verschillende landen soms iets heel anders bedoeld.

World Scenography Book

Driedelige uitgave met een overzicht van de scenografie van 1975 tot heden. Het eerste deel bevat vierhonderd ontwerpen van over de hele wereld uit de periode van 1975 tot 1990.

voor de vertegenwoordigers in de commissies van Oistat, terwijl daar het feitelijke werk gedaan wordt.

Misschien is daar gewoon geen geld voor of krijgen zij het van hun werkgever?

Dat zou kunnen. Maar waar het om gaat is de band tussen VPT en Oistat. Die was hecht en is nu veel losser. Ik hoop dat we die band kunnen herstellen. De VPT heeft er ooit voor gekozen Oistat te ondersteunen. Ik zie Oistat Nederland als de afdeling buitenlandse betrekkingen van de VPT. Maar op dit moment bekommert niemand zich daarom, al verzorgt de VPT gelukkig wel de subsidieaanvraag voor de PQ, net zoals ze dat gedaan hebben in 2009 voor de tentoonstelling van Rien Bekkers tijdens World Stage Design.

Wat moet er volgens jou gebeuren?

Ik denk dat hier een taak ligt voor de VPT om dat terug op de rails te krijgen. Ik vind dat nagedacht moet worden over een structuur waarbinnen de internationale betrokkenheid kan opbloeien en continuïteit kan krijgen.

Heb je suggesties?

Ik zou graag zien dat net als voorheen minstens één bestuurslid actief is in Oistat, want dat zorgt voor persoonlijke betrokkenheid.

En verder?

Ik vind ook dat er ruimte moet zijn om, waar nodig,

de vertegenwoordigers in de commissies te faciliteren. Zij komen eens per jaar bij elkaar, het gaat om een bescheiden budget. Ik denk dat de VPT-leden daar het belang van inzien. Van hun kant moeten de vertegenwoordigers ook duidelijk maken aan de VPT wat zij doen en welke resultaten zij boeken.

En de instroom van nieuwe mensen, hoe kijk je daar tegenaan?

Ik zou het toejuichen als er vanuit de werkgroepen van de VPT doorstroming zou zijn van mensen die nationaal en vervolgens internationaal actief worden. Die doorstroming van onderaf heb ik tot nu toe niet gezien.

Is er onvoldoende belangstelling?

Het is zeker lastig om geschikte kandidaten te vinden. Ik heb zelf ruim twintig jaar in de technische commissie gezeten en ik ben vijf jaar bezig geweest om een opvolger te vinden. Aan de andere kant, en dat is een punt van kritiek op Oistat, krijgen nieuwe mensen soms moeilijk toegang. Oistat is een prachtig netwerk, maar hier en daar ook dichtgeslibd. We moeten toegankelijker worden, meer open staan voor nieuwe mensen.

Je bent nu anderhalf jaar President. Welke uitdagingen liggen er?

Dan denk ik vooral aan verbreding van de organisatie. Oistat moet mondialer worden, vooral Zuid-Amerika en Afrika moeten beter vertegenwoordigd

Louis Janssen op de rollenzolder van de Rabozaal in de Stadsschouwburg Amsterdam. | FOTO: © ROB ACKET |

worden en dat begint ook te lukken. In de tweede plaats zullen we moeite moeten doen om nieuwe generaties bij de organisatie te betrekken. Verbreding betekent dus ook verjonging. En een derde punt is dat we meer mensen willen vertegenwoordigen. In Spanje voelt niet iedereen zich vertegenwoordigd door het Oistat Centre in Barcelona, vanwege de Catalaanse oriëntatie. Zij kunnen nu ook individueel lid worden. En in Engeland voelen de ontwerpers zich niet vertegenwoordigd door de ABTT, de organisatie van theatertechnici. Daar kan de organisatie van ontwerpers lid worden. Op die manier vertegenwoordigen we meer mensen en voelen meer mensen zich vertegenwoordigd. Dat zal de basis onder Oistat verstevigen.

China is sterk in opkomst, het secretariaat is gevestigd in Taiwan. Wat betekent die verschuiving naar Azië?

In Taiwan en China worden op grote schaal theaters, operahuizen en concertzalen gebouwd. Zij hebben straks geschoolde medewerkers en goede managers nodig. Wij denken onder andere mee over een uitwisselingsprogramma met Taiwanese studenten. En ik heb aangeboden om een trainingsprogramma te helpen opzetten voor de geautomatiseerde hijsinstallaties in de nieuwe theaters, want daar hebben zij geen ervaring mee. Ook voor aankomende managers bieden wij stagemogelijkheden in het buitenland, zoals in de Rotterdamse Schouwburg. En over uitwisseling gesproken, ik voorzie dat ook Nederlandse gezelschappen straks veel gevraagd zullen worden

om in China en Taiwan te spelen als de theaters daar eenmaal klaar zijn.

Tussen de 47 landen die lid zijn van Oistat bestaan grote verschillen. Hoe ga je daarmee om?

De verschillen zijn groot, maar de behoefte aan uitwisseling bestaat overal. Je kunt altijd van elkaar leren. Ik was ooit bij een presentatie van iemand uit India, over een voorstelling die zij maakten met hun

‘ We moeten toegankelijker worden, meer open staan voor nieuwe mensen ’

community, met drie spotjes tussen de rijstvelden. Daarna kwam ik met mijn lezing over de grote mechaniseringsoperatie van de hijsinstallaties in Nederland. Dan ga je even met heel andere ogen naar jezelf kijken! Als voorzitter van Oistat krijg ik bijna wekelijks uitnodigingen uit de hele wereld om voorstellingen bij te wonen. Juist mensen in armere landen vinden het belangrijk om kennis uit te wisselen en een beroep te kunnen doen op een groot netwerk, om een stageplek te vinden, om te zien hoe anderen een probleem aanpakken. Of je nu in het westen werkt, in Azië, Oost-Europa of in een Afrikaans land, die behoefte aan uitwisseling is overal groot. En daarom is Oistat zo belangrijk. ◀

www.oistat.org